Casa asobnaha numaru 20 hr. Pierasyłka apłačana ryčałtam

Nr. 5. Wilnia, 8 Niadziela Lutaha 1931 h. Hod VII (XV).

MOKSLŲ AKADEMIJOS

Biełaruskaja KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMADZKAJA i LITERATURNAJA HAZETA

Adras Redakcyi i Administracyi:
WILNIA, LUDWISARSKAJA 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19)
Redakcyja adčyniena ad 9 hadz. ran. da 4 hadz. wieč.

Ceny abwiestak pawodle ŭmowy.

„Bieł. KRYNICA“ kaštuje na hod — 4 zał., na paŭhoda — 2 zał., na 3 miesiacy — 1 zał. Zahranicu ŭdwaja daražej.
HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ.

Paleski klin.

Ukrainskaja hazeta „Діло“ (Nr. 15 z dnia 23.I.31 h.) pamiaściła artykuł pad zahałoŭkam „Padzieł Paleśsia“, u katorym wyjaśniaje i krytykuje polskuju palityku na Palessi.

Pryčynaj da napisańnia hetaha artykułu było wydzialeńnie ŭ apošnim časie Sarnienskaha paw. z wajawodztwa Paleskaha i dałučeńnie jaho da waj. Wałynskaha. „Діло“ ŭ hetym fakcie bačyć padzieł Palessia na ŭkrainskaje i biełaruskaje i hety padzieł, pawodle „Діла“, polski ŭrad zrabiŭ z tej metaj, kab pakinuć pry Ukrainie tolki najbolej świedamy Sarnienski paw., a ŭsie inšyja zrabić biełaruskimi... „Діло“ ŭ swaich razwažańniach dachodzić nawat da taho, što ćwierdzić, byccam niekatoryja biełarusy spryjajuć hetamu prajektu polskaha ŭradu...

Z usiaho widać, što „Діло“ nia wielmi arjentujecca ŭ paleskich sprawach. Dziela hetaha ŭważajem za patrebnaje wyjaścić bolej padrabiazna polskuju palityku adnosna Palessia, a takža padać naš punkt hlědžańnia na hetu sprawu.

Polskaja palityka ŭ sprawie Palessia była aktyŭnaj nia tolki ciapier. U 1921—23 hadach, kali ekspansija Polščy prypyniłasia na mocy Ryskaha traktatu i pačałasia dziaržaŭnaja jaje stabilizacyja, my bačym na Palessi systematyčna prawodžany peŭny plan. Hety plan wyjaŭlaŭsia pradusim u twareńni nowaj „palašuckaj“ narodnaści. Pry zapisywańni ludziej u hramadzkija śpisy abo pry wydawańni pašpartoŭ pisałasia narodnaść „palašuckaja“. Na čym mieła apiracca i jak mieła prajaŭlacca hetaja „narodnaść“, inicyjatary jaje sami nia wiedali: adny stajali za rasiejskuju mowu i kulturu (P.P.S.—y wydawali nawat časopiś u rasiejskaj mowie), a inšyja i naahuł prawyja i kaścielnyja kruhi nasilisia z dumkaj stwareńnia nowaj „palešuckaj“ mowy. Hetaja palešuckaja narodnaść i mowa mieła być tym klinam, jaki addzialiŭ-by Ukrainu ad Biełarusi i hetym samym parwaŭ-by łancuh suwiazi troch narodaŭ: Ukraincaŭ, Biełarusaŭ i Litwinoŭ, jaki addzialaŭ Polšč ad Uschodu.

Ale nia tolki hetuju metu mieli polskija palityki—jany chacieli stwaryć jašče adzin karydor. Polšča, pabudawanaja na systemie karydoraŭ (adzin da mora, druhi da Łatwii) chacieła mieć jašče, na ŭsialaki wypadak, i treci — da Rasiei. Polšč zaŭsiody, a asabliwa na pačatku swajho niezaležnaha isnawańnia, ličyłasia z mahčymaściaj paŭstańnia niezaležnych Ukrainy i Biełarusi. Hetyja niezaležnyja dziaržawy byli-b pieraškodaj u handlowych znosinach polskaha tekstylnaha i metalurhičnaha promysłu z wialikim rasiejskim rynkam, da katoraha byŭ datasawany polski promysieł prad wajnoju i na katory tak spadziawalisia polskija pramysłowyja kruhi (adhetul i takaja „uhadowaść“ prad Rasiejaj endeckaj palityki, jakaja była daŭniej ciesna źwiazana z pojskim „Lewiatanam“). Dyk handlowym šlacham u Rasieju mieła być Palessie z bieraściejska-łuninieckaju žaleznaju darohaj.

Kali my hlaniem na kartu, to lohka zaŭważym, što Polšč jakraz na Palessi najbolej wysunułasia na ŭschod. Paleski klin i razam z hetym budučy dalejšy karydor tut sam sabou kidajecca ŭ wočy.

Hety klin prypaminaje taki-samy „Biełastocki klin“, jaki chacieli ŭ 1918 hodzie zahnać pamiž Ukrainaj i Litwoju niemcy ŭdoŭž biełastocka-baranawickaj žaležnaj darohi, kab mieć karydor z Usch. Prusii da Rasiei. Dziela hetych pryčyn niemcy ab niezaležnaści Biełarusi nie chacieli i słuchać.

Waročajučysia da Palessia, my chacieli-b źwiarnuć uwahu jašče na adnu sprawu. Jak wiedama, Palessie ciapier wielmi redka nasielena. Pryčynaj takoha redkaha nasielnictwa — bałotny hrunt. Ale, kali-b hetyja bałoty asušyć? Tady polskaja palityka nasłała-b tudy cełyja masy asadnikaŭ, dy jašče pry pomačy škoł, administracyi, kaścioła i nawat carkwy išło-b da spalanizawańnia ciomnaha palašuka i za niekalki dziesiatkaŭ hadoŭ mahła-b zajawić, što Palessie—heta „čysta polski kraj“... Tady Polšč poŭnaściu ździejśniła-b swaje mety, značyć klin pamiž Ukrainaj i Biełarusiaj jość, karydor jość, treba dalej raźwiwać i zamacoŭwać „Drang nach Osten“ polskaj kultury i narodnaści...

Hetak pradstaŭlajecca sprawa z padziełam Palessia, jakuju zakranuła „Діло“.

Kali ŭžo hawaryć ab padziele Palessia, to na naš pohlad Palessie sapraŭdy niekali padzielicca, ale nia tak, jak chacieli-b palaki. Ciapier my bačym na Palessi praces narodnaha ŭświedamleńnia: paŭdzionnyja častki ŭświedamlajucca, jak ukrainskija, a paŭnočnyja — jak biełaruskija. Narod sam skaža, jakoj jon narodnaści i jakaja kultura bližej da jahonaha serca. Takim paradkam Palessie z časam padzielicca, ale padzielicca samo saboju pad upływam nacyjanalnaha ŭświedamleńnia, jakoje dachodzić ciapier u samyja ciomnyja kutki našych krajoŭ.

Prociŭ takoha pryrodnaha padziełu jakraz wystupaje polskaja palityka tworačy Paleski klin.

Kanfiskata „Bieł. Krynicy“.

Wilenskaje Haradzkoje Starastwa skanfiskawała Nr. 4 „Bieł. Krynicy“ z dn. 7 h. m.:

1) za rezalucyi Biełaruskaha Nacyjanalnaha Kamitetu pryniatyja na ahulnym schodzie K-tu dnia 1 II 31 h., jakija hazeta naša źmiaščała pad zahałoŭkam **„Biełaruski Nacyjanalny Kamitet ab sučasnym pałažeńni biełaruskaha narodu“,**

2) Za padzahałoŭki ŭ addziełach z biełaruskaha i litoŭskaha žyćcia.

3) Za karespandencyju z Haradzišča pad zahałoŭkam „Natrapili na swajo i budziem jaho baranić“.

U hetym numary źmiaščajem niekanfiskawany materjał z N-ru 4-ha, pakidajučy miejsca skanfiskawanych staciej pustym, a padzahałoŭki — zakasawanymi.

Pamiaci M. Kabierca.

U apošnich dniach m-ca studnia s. h. dakaciłasia ŭ Wilniu sumnaja wiestka: 14-ha studnia s. h. u Čechasławaččynie, u sanatoryi „na Pleši“, pamior absolwent lasnoha addziełu Českaj palitechniki ŭ Prazie Michaś Kabierac, Biełarus.

Niaboščyk pachodziŭ z Słuččyny. Z himnazijalnaj łaŭki (6 klasa) ŭ Słucku sarwała jaho wiadomaje procibalšawickaje Słuckaje paŭstańnie ŭ 1920 h. Pa źlikwidawańni paŭstanskich addziełaŭ niaboščyk zmušany byŭ pierajści na horki emihrancki chleb. Niejki čas byŭ susiom biaz srodkaŭ da žyćcia. Paśla pracawaŭ jak wučyciel u biełaruskaj pačatkawaj škole ŭ Wilni. Kab zdabyć wyšejšuju aświetu i nia mohučy hetaha dasiahnuć u Polščy, M. K-c u pačatku 1923 h. wyjechaŭ zahranicu, u Čechasławaččynu, hdzie, pa zdabyćciu matury, zapisaŭsia na českuju palitechniku ŭ Prazie, katoruju i absalwawaŭ na wiasnu 1928 h.

Dakončyć pačataj pracy M. Kabiercu adnak nia było danym, bo kwołaje ad pryrody zdaroŭje jahonaje pry ŭmowach ćwiordaha emihranckaha žyćcia raptam załamałasia. Dachtary nieadkładna wysłali chworaha ŭ sanatoryju dla chworych na suchoty. Widać adnak, što chwaroba doŭha tačyła jahonaje zdaroŭje skryta, kali ŭsie starańni adratawać da žyćcia nadziejnaha i ŭžo amal pryhatawanaha pracaŭnika akazalisia ŭrešcie daremnymi: 14-ha studnia 1931 h. Michaś Kabierac pamior.

Čužaja, choć i brackaja ziamielka českaja pryniała ŭ swaje wiečnyja abojmy jšče adnu pradčasnuju achwiaru niaroŭnaha zmahańnia za najčyściejšy ideał Biełarusi: Niezaležnaść.

Śpi-ž tam, Druža, zdalok ad Baćkaŭščyny, da świetłaha dnia Uwaskrašeńnia. Kłoniačysia prad pamiaćciu ab Tabie zapeŭnić śmieju, što dumka ŭwaskrašeńnia Biełarusi, katoraj Ty ŭ zarańni wieku paświaciŭ žyćcio swajo, nie zamre ŭ sarcoch Twaich byŭšych tawaryšoŭ pa pracy i niadoli.

Sit Tibi terra levis!

Wilnia 3.II.1931 h. *Inž. Adolf Klimowič.*

Pryčyny hasp. kryzysu.

Wiedamy specyjalist u ahrarnych sprawach d-r Strakoš niadaūna skazaū u Bernie Moraūskim cikawuju pramowu ab sučasnym haspadarčym kryzysie.

D-r Strakoš ćwierdzić, što suświetny haspadarčy kryzys maje ciesnuju suwiaź z kryzysam ahrarnym. Śpiarša pačaūsia kryzys ziemlarobski i daūsia pačuć strašenny razład (h. zw. nažnicy) miž cenami ziemlarobskaj pradukcyi (wytworstwa) i cenami tawaraū, jakija ziemlarob musić kuplać. Dziela hetaha nastała ahulnaje abiadnieńnie, biezrabоćcie i niabywały haspadarčy kryzys na ūsim świecie. Pryčynaj henaha kryzysu specyjalisty ūważajuć uzrost pradukcyi ū Złuč. Štatach Paūnočnaj Ameryki z dapamohaj pašyreńnia i ūdaskanaleńnia techniki i racyjanalizacyi pradukcyi zbožža i fabryčnych tawaraū.

Z boku spažywiectwa nastała tak-ža wialikaja ... iena. Heta znača—biazprykładnaje źmianšeńni spažyćcia pradukcyi. U Rasiei 140 miljonaū ludziej nia maje mahčymaści narmalna adžyūlacca, u Chinach 400 miljonaū ludziej adžyūlajecca susim nienarmalna, u Indyi 320 miljonaū ludziej bajkatujuć eūrapejskija tawary i nia chočuć mieć ničoha supolnaha z eūrapejskaj pradukcyjaj naahuł.

Takim čynam 900 miljonaū ludziej, abo bolš paławiny ūsiaho nasialeńnia całaha świetu wyklučany ad narmalnaj konsumcyi — narmalnaha spažyćcia pradukcyi. A hetaha susim chapaje, kab zakrywalisia fabryki, kab abiazcenilisia kapitały i kab upali ceny na pradukty ziemlarobskija. Raźwićcio techniki abrablańnia ziamli pryčyniłasia tak-ža da panižeńnia cany na ziemlarobskuju pradukcyju. Prykładam užywańnie traktaraū u amerykanskim ziemlarobstwie źmienšyła lik koniaū za apošnija 10 hadoū na 7 miljonaū štuk. A dziakujučy hetamu kožny hod zužywajecca mienš na 300 miljonaū pudoū aūsa.

Haspadarčy kryzys miniecca tolki tady, kaža d-r Strakoš, kali wysokaja wytworčaść pryblizić da siabie ahraničanuju konsumcyju. Heta znača, kali ludzi buduć mieć mahčymaść narmalna adžyūlacca i zmohuć spažyć hetulki pradukcyi, kolki jaje wytwarajuć.

Słowam, usia biada tolki ū tym, što bolšaść ludziej nia maje mahčymaści narmalna adžyūlacca i bolš spažywać pradukcyi, a žywie, kab tolki siak-tak pražyć. Dzieicca heta jakraz tady, kali ahulnaludzki świran nabity bitkom bahaćcia.

p-k.

* * *

Kali zahlanie nočka ū moj
Nizieńki j wuzieńki pakoj
I ciemra nočnaja zalje
Wuhły i ščeliny ūsie,
U maim mazhu, u haławie,
By ū mutnaj łužynie na dnie,
Snujuć, jak tyja miantuzy,
Trywožnych dumak pałasy.

Špak Wosaūski.

Z biełaruskaha žyćcia.

Z Biełaruskaha Instytutu Hasp. i Kultury. Na adbyūšymsia hadawym schodzie Wilenskaha Hurtka B. I. H. i K. dnia 1 h. m. uspomnieny hurtok pawyšany ū hodnaść Addziełu Instytutu. Skład pierawybranaha prezydyumu Addziełu Instytutu pradstaūlajecca hetak: staršynia — inž. Ad. Klimowič, wice-staršynia — hr. Al Jacyna, sekretar — hr. J. Pieška, skarbnik — hr. J. Najdziuk, siabra prezyd. — stud. med. J. Małecki, kandydaty: hr. hr. J. Paźniak i Iz. Tumaš.

U źwiazku z pawyšeńniem Hurtka ū hodnaść Addziełu pastanoūlena abwieścić i prawieści pierarehistracyju siabroū arhanizacyi. Apošni termin składańnia deklaracyjaū 1 ha sakawika s. h. Blankiety možna dastać u siabroū prezydyumu i ū bieł. kniharni „Pahonia" (Ludwisarskaja 1). Uradawyja hadziny: 12—13 u aūtorki i piatnicy ū pamieškańni Instytutu (Ludwisarskaja 1—19).

Pasiedžańnie Rady Instytutu adbudziecca ū niadzielu 8 h. m. a 16-aj hadz. uwa ūłasnym pamieškańni.

Wiečarynu pradstaūleńnie ładzili wučni i wučanicy 8 klasy wil. bieł. himnazii dnia 1 h. m. uwa ūłasnym pamieškańni. Stawili dramu Fr. Alachnowiča „Dziadźka Jakub". Wiečaryna naahuł prajšła ūdačna. Tolki... kali-ž heta zawiadziecca ū nas elementarnaja miera tawaryskaj pryzwaitaści, imia katoraj — punktualnaść? Heta ž sapraūdnaja kradzieža času, jaki nie dla kožnaha jość wolnym!

Z wydawieckaj niwy. Wyjšaū z druku № 1 za 1931 h. časopisi bieł. moładzi „Шлях Моладзі" i № 2 „Chryścijanskaj Dumki", časopisi biełaruskich katalikoū. Źmiest aboich časopisiaū wielmi cikawy i datasawany da času.

U wydawiectwie B. Kleckina wyjšła z druku 2-ja častka majučaj być trylohii p. n. „У глыбі Палесься" Tarasa Huščy (Jakuba Kołasa). Jość heta pradaūžeńnie powieści „У Палескай глушы" taho-ž aūtara. Cana knižki 4 zł.

Usio dastać možna ū bieł. kniharni „Pahonia", Ludwisarskaja 1.

Reprezentacyjny bal studenskich sajuzaū: biełaruskaha, litoūskaha i ūkrainskaha adbudziecca ū subotu 14 h.m. u sali „Apollo" pry wul. Dombroūskaha № 5. Pačatak a hadz. 21-aj. Ceny bietaū 6 zł., dla studentaū 3 zł.

Z Radawaj Biełarusi.

Čyrwony aboz u „padarunak" kamunistyčnaj partyi. Mienskaja hazeta „Звезда" padaje, što 21 studzienia s. h. u Miensk prybyū z Samachwałaūskaha rajonu „čyrwony aboz" u liku 500 furmanak. Hety aboz prywioz „padarak" dla Centr. K-tu Kam. Partyi Biełarusi: 166,5 ton zboža i 100 štuk adkormlenych świniej. Taja samaja „Звезда" śćwiardžaje, što hety „padarunak" prywieźli z wioski ū miesta nie adny „kałhaśniki" — kalektyūnyja haspadarki, ale i „adzinaasobniki" — indywidualnyja haspadary. Za hety „padarunak" kamunisty zładzili aboźnikam" mitynh, na jakim „padziakawali" sialanam za „padarunak", abiacajučy, što pastarajucca čym skarej sahnać ich u kamunu.

Dumajem, što nie z dabra sielanin pawioz parsiučka i niekalki pudoū zboža za niekalki dziesiatkaū wiorst na „padarunak" kamunistam!

Wyklučeńnie biełarusaū z kamunistyčnaj partyi. Centralnaja kamisija kamunistyčnaj partyi ū Rad. Biełarusi wyklučyła z partyi byūšaha staršyniu Biełaruskaj Akademii Nawuk—Ihnatoūskaha i Žyłunowiča za byccam „oportunizm u nacyjanalnaj palitycy ū partyi". Kamunisty ūważajuć Ihnatoūskaha i Žyłunowiča za biełaruskich nacyjanalistaū, a dziela hetaha i z partyi wyhnali, kab nie pieraškadžali kamunistam dušyć biełarusaū.

Z litoūskaha žyćcia.

Ziamielnaja reforma. Hazety padajuć, što ū Litwie, za 11 hadoū jaje isnawańnia, z abšarnickich ziamiel stworana 65 tysiač nowych haspadarak, pad jakija rasparcelawana 599,551 ha. Woś što znača, kali narod sam jość haspadarom na swajej ziamli!

Škoły. U minułym školnym 1929-30 hodzie ū pačatkawych školach Niezaležnaj Litwy wučyłasia 155,288 wučniaū, a ū školach haspadarskich — 2382 wučni. Siarod škoł litoūskich isnuje tam nia mała takža i škoł narodnych mienšaściaū, jak palakoū, žydoū, rasiejcaū i inš.

Ksiandzy litoūcy na Sałoūkach. Litoūskija kowienskija hazety padajuć, što siarod sasłanych balšawikami na Sałoūki znachodzicca takža 20 ksiandzoū-litoūcaū.

Bałtycki kanhres praūnikaū. U Koūnie adbywajucca pryhataūleńni da sklikańnia tak zwanaha bałtyckaha kanhresu praūnikaū Litwy, Łatwii i Estonii. Kanhres adbudziecca sioleta ū traūni miesiacy.

Haspadarskaje Tawarystwa. 8.I. siol. h. adbyūsia hadawy schod siabroū Litoūskaha Haspadarskaha Tawarystwa. Schod skončyūsia wybarami nowaha ūradu i adpawiednymi pastanowami dziela bolšaha ažyūleńnia pracy T-wa. T-wa maje 47 addziełaū na prawincyi, z jakich zalehalizawany tolki 11. Najtrudniej z lehalizacyjaj idzie ū Suwalščynie

Zaćwierdžańnie kanfiskaty. Starasta na miesta Wilniu, para miesiacaū tamu, skanfiskawaū brašuru, napisanuju pa litoūsku i pa francusku, ab adnosinach wilenskaha katalickaha arcybiskupa da relihijnych patrebaū litoūcaū. Woś-ža prakuror kanfiskatu henu zaćwierdziū.

„Vilniaus Varpas" (Wilenski Zwon), litoūskaja časopiś u Wilni, paśla niekatoraha pieraryvu, pačała wychodzić uznoū.

Knihapiś.

Dr. Mik. Iljašewič: **Biełaruś i Biełarusy** z 1 kartaj i 13 ilustracyjami. Praha 1930 h.

Pad hetkim nazowam, jak užo ū „B. Krynicy" pisałasia, wyšła z druku ū Českaj Prazie knižka, aūtaram katoraj jość D-r Mikoła Iljašewič, sučasny wučyciel Wilenskaj Biełaruskaj Himnazii. Knižka napisana ū českaj mowie*) i praznačana dla infarmawańnia ab Biełarusi pačesku razumiejučaha zahraničnaha hramadzianstwa.

Jak całaść, knižka robić dobraje ūražańnie. Wydana staranna i biazumoūna pasłuža nie adnamu Čechu i pačesku razumiejučamu čužyncu jak padručny infarmatar ab Biełarusi i Biełarusach. Na biazumoūnuju zasłuhu aūtaru prypisać treba jaho ruchliwaść, dziakujučy katoraj jon nawat siedziačy zahrenicaj (nia raz i nia dwa ū choładzie i hoładzie!) nie zabywaūsia ab Baćkaūščynie, ale hutarkami i dysputami ab joj da taho patrapiū Biełarusiaj zacikawić zahranicu, što taja zhadziłasia nawat swaim koštam wydać hatowuju ūžo siańnia knižku.

Hety paśpiech, jak udałosia dačucca, pabudziū aūtara da napisańnia druhoj užo knižki, hetym razam p a b i e ł a r u s k u ab Č e c h a s ł a w a č č y n i e. Knižku hetuju biełaruskaje hramadzianstwa pryjmie z udziačnaściu, u nadziei, što aūtar—pacichu skazaūšy — pry padbory i ūtasoūcy materjału papracuje krychu bolš i spakajniej, čymsia heta było ū niaprydatnych da hetkaj pracy ūmowach žyćcia emihranckaha.

Chaciełasia-b wieryć u biezstaronnaść aūtara da ūsich kirunkaū aktyūnaj hramadzkaj dumki biełaruskaj. Ale čym tady wytłumačyć takoje choć-by zdareńnie, što ū wydanaj knižcy, u addziele literatury, „raptam" prapali(!)takija imiony, jak K. Swajak, A. Ziaziula, a źmieščany adnak staranna takija, katoryja da nazwanych „i nie pamylisia"?! Ci nia była tut časami winoj palityčnaja adnabokaść... aūtara ci katoraha dasužaha karektara, ci daradčyka? Budź, jak chočaš, ale hety fakt, znajšoūšy sabie miejsca nawat tam, hdzie patrebna jak najbolš abjektyūnaści, wielmi p r y k r y i dapuskaje strach, kab jon nie paūtaryūsia ū prajektawanaj aūtaram knizie ab Čechasławaččynie, dzie pakusaū da hetaha moža być značna bolš.

Zanadta adważna ūziaūsia aūtar i za reformu biełaruskaha prawapisu ł a c i n k a j, hdzie dla aznačeńnia miahkoha „e" (pisanaha dahetul praz „ie", napr. u słowie „Biełastok"), raptam užywaje českaha h. zw. „e z ptušačkaj". Ci-ž heta infarmawańnie zahranicy ab s a p r a ū d n y m s t a n i e rečaū? Nie, heta asabistaje, n i e n a m i e j s c y pastaūlenaje žadańnie aūtara, jakoje zahranicy nia tolki nie infarmuje ab biełaruskim alfabecie, ale prosta źbiwaje z tołku.

Nia susim udačna rasprawiūsia aūtar i z nazwasłoūjem biełaruskich imionaū hieohrafičnych i histaryčnych. Nialohkaja heta, praūda, siahońnia jšče reč, ale nia trudna-ž chiba ūziaūšysia za niejki termin trymacca jaho konsekwentna, a nia to što ū adnym miejscy tak, a ū druhim inakš. Dla aznačeńnia samoha słowa „Biełaruś" pačesku lepš było-b chiba ūžyć słowa „Belarus", a nia „Belorus". Mimachodam zaznačyć treba, što ahulna pryniata skłaniać čužyja imiony sobskija ū mowie tej, katoraj pišacca danaja reč.

Niaūwazie tolki — (aūtara ci karektara?) treba prypisać taki fakt, jak pieraplutany ū knizie nazoū wiedamaj bieł. ustanowy, jakuju aūtar padaje, jak „Instytut biełaruskaj kultury i haspadarki", a jakaja sapraūdy zawiecca „Biełaruski instytut Haspadarki i Kultury". Pierastaūleny tut tolki słowy, ale z hetaha jakraz było i jość u Wilni šmat „błahoj krywi." Ci-ž pawažanamu aūtoru ničoha ab hetym niawiedama?

Mima nazwanych, bolšych i mienšych niedachopaū, knižka maje swaju wartaść i zrobić zahranicaj dla Biełarusi šmat. Dobrym zbornikam usich patrebnych danych moža słužyć heta knižka i dla kožnaha B i e ł a r u s a, što tak ci hetak satknuūsia z patrebaj infarmawańnia świetu ab našaj minuūščynie, sučasnaści i čakanaj budučyni.

Zaznačyć treba, što heta druhoje ūžo swajho rodu publičnaje wystupleńnie D-ra M. Iljaševiča na zahraničnym hruncie*). Spadziejmasia, što pawažany aūtor niezadoūha dašć znać ab sabie ūznoū.

A. Koūzan.

*) D-r Mik. Iljaševič: Belorus a Belorusove, Praha 1930.

*) Ab pieršym—hladzi „Bieł. Kryn." Nr 46 za 1928 h.

I ŭ klinicy ciažka. Sučasnaje haspadarčaje licha adbiłasia i na wiedamaj wilenskamu hramadzianstwu litoŭskaj klinicy. Litoŭskija hazety padajuć, što ŭrad kliniki, dzieła ciažkoha haspadarčaha pałažeńnia, zwolniŭ sa słužby až 16 asob.

Kancert u himnazii. Himnazisty litoŭskaj himnazii 25 minułaha miesiaca sioł. h. ładzili kancert, jaki byŭ pakazańniem muzyčnaj pracy wučniaŭ za minułaje paŭhodździe. Wyniki byli duža dobryja. I nia dziwa: nawukaj muzyki ŭ litoŭskaj himnazii kirujeć wiedamy prafesar Hałkoŭski, a nawukaj śpiewu takža dobry majstar swajho dzieła wučyciel Krutulis.

Z Polščy.

Rasprawa za zamach na marš. Piłsudzkaha. Dnia 29.I s. h. u Waršaŭskim akružnym sudzie pačałasia sudowaja rasprawa za planawany zamach na Piłsudzkaha. Abwinawačany: Jahadzinski, Dzienhieleŭski, Trachimowič i Markowič, jak'ch baroniać adwakaty: Smiaroŭski i inšyja. Na hety sud paklikana bolš 50 świedkaŭ, miž katorymi ministry Składkoŭski i Bek. Abwinawačanyja da winy nie pryznalisia. U niadzielu 1 lutaha mieŭsia sud zakončycca, ale niechta padstreliŭ hałoŭnaha świedku abwinawačańnia Pužyckaha. Dzieła hetaha prakuror patrebawaŭ panawić razhlad sprawy i daprasić Pužyckaha. Sud pryniaŭ zajawu prakurora i adłažyŭ rasprawu da 14 h m.

Pasiedžańnie Sojmu. Čarodnaje pasiedžańnie Sojmu pačałosia 5 h. m. Na hetym pasiedžańni adbudziecca druhoje čytańnie budžetu. Razhlad budžetu patrywaje kala 5 dzion.

Piłsudzki waročajecca ŭ Polšču. Francuskija hazety pišuć, što Piłsudzki na Madery užo nastolki azdarawieŭ, što chutka wierniecca ŭ Polšču.

Demanstracyja hałodnych biezrabotnych. Polskija hazety padajuć, što nadowiačy ŭ Radomie hałodnaja taŭpa biezrabotnych u liku 800 čałowiek pačała demanstrawać prad starostwam i mahistratam damahajučysia padmohi dla biezrabotnych. Kali mahistrat i starostwa zajawili, što nia majuć hrošaj dla biezrabotnych, demanstranty napali na miestawuju piekarniu i zabrali ŭwieś chleb. Na biezrabotnych udaryła palicyja. Dajšło da bojki, jakaja končyłasia tym, što niekalki biezrabotnych było aryštawanych.

Z zahranicy.

Paśla prysudu Lihi narodaŭ. Polskaja hazeta „Przełom" razważajučy pastanowu Lihi Narodaŭ u sprawie adnosinaŭ dziaržaŭnych uładaŭ Polščy da narodnych mienšaściaŭ ćwierdzić, što na apošniaj sesii Lihi Polšča prajhrała sprawu. Skarhi niamieckaj mienšaści, piša „Przełom", u pierawažajučaj bolšaści pryznany słušnymi, bo Liha Narodaŭ ściwerdziła, što 75 i 83 art. dahawory ab narodnych nienšaściach Polščaj pahwałčany.

Niamieckija hazety pišuć:

Jašče pieršy raz u spraw e abarony mienšaści Liha Narodaŭ wydała swoj prysud na karyść pakryŭdžanych, što nie panižaje Polščy, ale maralna kłajmić polskija pastupki ŭ hetaj sprawie.

Dzieła taho, što Polšča pastanowaj Lihi Narodaŭ pryznana ŭ hetaj sprawie winawataj, piša dalej „Przełom", pastanowa heta ciahnie za saboju pawažnyja wyniki.

Niamieckaja hazeta „Welt am Montag" z dnia 26.I.31 h. waročyć, što paśla hetaj pastanowy Lihi Narodaŭ moža zapanawać nowaja era polska-niamieckich adnosinaŭ.

Aŭstryjska — niamieckaje zbliženńie. Na pasiedžańni parlamentarnaj kamisii zahraničnych spraŭ premjer aŭstryjskaha ŭradu ŭ swajej pramowie padkreśliŭ, što supracoŭnictwa Aŭstryi z Madziarščynaj ablahčaje italjanska-niamieckaja pryjaźń, jakaja tworyć asnowu, jak dla palityki Madziarščyny, tak i dla Aŭstryi. Madziarska-niamieckaje zblienńie nie źjaŭlajecca supiarečnaściaj dla nijakaj wialikaj dziaržawy. Madziarščyna jość źwiazana z Aŭstryjaj supolnymi interesami, a z henaje pryčyny supracoŭnictwa hetych abodwych krajoŭ źjaŭlajecca žyćciowaj patrebaj.

Bahaćcie—pryčynaj niedachopu dziaržaŭnaha budžetu ŭ Zł. Št. Ameryki. Z pryčyny kryzysu, jaki pašyraŭ z nadpradukcyi ŭ Ameryrycy skarbu Zł. Št. Ameryki ŭ minułym hodzie nie chapiła dziaržaŭnaha budžetu 370 miljonaŭ dalaraŭ. Heny fakt u Zł. Št. Ameryki jość pieršym źjawiščam dziaržaŭnaha niezdawalniajučaha finansawaha pałažeńnia.

Wiazień—prafesaram uniwersytetu ŭ S.S.R.R. U wiedamym sudowym pracesie maskoŭski sud zasudziŭ miž inšymi wiedamaha praf. Ramzina na 10 hadoŭ katarhi. Ciapier kamunistyčnyja ŭłady dazwolili praf. Ramzinu pradaŭžać lekcyi na uniwersytecie. Wastroźnaja karetka prywozić praf. Ramzina ŭ uniwersytet na lekcyi, a paśla lekcyjaŭ adwozić jaho ŭ wastroh.

100 miljonaŭ biezrabotnych u Kitai. Zahraničnyja hazety pišuć, što ciapier u Kitai naličwajecca 100 miljonaŭ ludziej biez raboty. Pryčyna takoha wialikaha biezrabоćcia: chatnija wajna, wielmi pašyrany bandytyzm i biazsilnaść centralnaj ułady.

Nowy ŭrad u Francyi. Niadaŭna ŭ Francyi źmianiŭsia ŭrad. Nowy ŭrad maje ŭ parlamencie bolšaść. Najhałoŭniejšym zadańniem nowaha ŭradu—baraćba z haspadarčym kryzysam u Francyi.

Da nas pišuć.

PAŚLAWYBARNYJA „PALOHKI" I STOJKAŚĆ MOŁADZI.

Baradzieničy, Brasłaŭskaha paw. Mnoha kala nas jašče jość takich, asabliwa siarod starejšych, što wierać abiacankam i čakajuć adniekul pomačy. Hetuju naiŭnaść stałych hadami „dziaciej" wielmi sprytna wykarystali ŭ apošnich wybarach: wojty, padwojty, čynoŭniki dy stražniki. Jany prad wybarami zaachwočywali i kazali sialanam hałasawać za „adzinku" Ćwierdzili, što paśla wybaraŭ, kali mocna buduć hałasawać za śpisak maršałka Piłsudzkaha Nr 1, dyk i padatki buduć mienšyja, usio budzie tanna, tolki zboža padarażeje, a nawat i hrošy sialanam buduć dawać pazyčkaj na wielmi wyhodnych warunkach, amal što biez zwarotu nawat sumy. Mnohija naiŭnyja pawieryli. Kinuli swaje hałasy za „adzinku" i ciapier usio čakajuć abiacanaha ščaścia. Tymčasam sekwestratary pryjaždžajuć u wiosku i apisywajuć za padatki, što tolki padchodnaje ŭ haspadarcy znajduć, a za pazyčki, chto pazyčyŭ u kasie Stefčyka, sudździa prysyłaje „zaprosiny", kab źjawiŭsia na sud. Čynoŭniki, wojty, padwojty, i strażniki dalej usio ćwierdziać, što budzie lepiej i jašče budzie ŭsio taniej.

Tak, kali hetaja dabrata ŭ tannaści, dyk užo chiba lapiej nia budzie, bo sialanskija pradukty užo dajšli da poŭnaj biazcennaści. Zarabotkaŭ nidzie nijakich, sekwestratary naciskajuć płacić padatki, prycisnuŭ maroz i zmušaje kupłać boty, a tut jašče treba kupić nieabchodnaj u žyćci i wielmi ciapier darahoj dla sielanina soli i hazy. Dyk wot jakaja dabrata z hetaj tannaści i jakija palohki, katorymi ŭ abiacankach pradwybarnaj kampanii ciešyli ahitatary „adzinki" naiŭnych starych hadami „dziaciej".

Darosłaja moładź užo susim inakš hladzić na žyćcio. Abiacankam „pryjacielaŭ" užo nia wieryć i nie čakaje, što niechta dolu biełarusaŭ aščaśliwić. Moładź najbolšuju nadzieju kładzie tolki na swaje ŭłasnyja siły. Dzieła hetaha nia čurajecca ničoha swajho rodnaha i starajecca ŭzbahačywacca duchowa ŭ swajej rodnaj biełaruskaj kultury. Dzieła taho, što ŭ wioski, dzie paŭstanie afarmlenaja biełaruskaja arhanizacyja, wielmi časta zahladaje palicyja, moładź biez arhanizacyi sposabam miajscowych zwyčajaŭ pašyraje biełaruskaje drukawanaje słowa, a z hetym narodnuju biełaruskuju świedamaść i kulturu. Na zborkach zimowych wiečaroŭ, ihryščach i inšych schodkach čytaje biełaruskija hazety, knižki, deklamuje biełaruskija wieršy, piaje narodnyja biełaruskija pieśni i zabaŭlajecca ŭ biełaruskija narodnyja hulni. Hledziačy na moładź, paciašajecca duša nadziejaj, što prydzie čas i naš narod pierastanie wieryć čužym abiacankam, dajšoŭšy da prakanańnia, što dola biełaruskaha narodu zaležyć ad jaho samoha. A hetkaje razumieńnie narodu wywiedzie jaho da lepšaj doli.

Tutejšy.

NIEDAKŁADNAŚCI Ŭ SAMAŬRADAWAŃNI.

Pałačany, Maładečanskaha paw. Samaŭrad — heta wialikaja sprawa ŭ hramadzkaj pracy. Ale ŭ nas jon niejak „u wierch wounaj". Nie haworačy ab samaŭradzie pawiatowym i hminnym, dzie daloka nia ŭsio ŭ paradku, šmat čaho nie chapaje nawat u abwodnych sołtystwach. Prykładam u abwodzie Litwa našaj hminy nijak sialanie nie mahli źmianić sołtysa, bo Starostwa nie zaćwierdziła nowawybranaha. Takim čynam abwadowy sołtys staŭsia byccam kniaziam na wiernaj słužbie ŭ karała. Hetki sposab kirawańnia samaŭradawym žyćciom nie prywučaje ludziej da samaŭradawaha kirawańnia haspadarkaj hminy ci pawietu i šyrej, a tolki prywučaje hramadzianstwa da bieskrytyčnaj pasłuchmianaści rasparadžeńniaŭ, zhary addajučy swaje prawy i abawiazki hramadzkaści načalstwu. Heta moža jość karysnym niekatorym ludziam u ciaperašnija časy, ale dla narodu heta nia jość žyćciowaj škołaj, čym pawinien być samaŭrad, a nadwarot — heta adyjmańnie ŭ narodzie ŭsialakaje inicyjatywy ŭ hramadzkim žyćci.

Taktyka i palityka ŭ našych samaŭradach padlahaje wialikaj krytycy i pawinny być źmienieny.

Małady.

SPEKTAKL-WIEČARYNA.

Wioska Juški, Wilenska Trockaha paw. Hurtok Biel. Instytutu Haspadarki i Kultury ŭ Juškach dnia 26 śniežnia 1930 h. na 2-hi dzień katalickich kalad, pad kiraŭnictwam staršyni wyžej uspomnienaha hurtka hram. J. Jarmałkowiča zładziŭ spektakl-wiečarynu. Była pastaŭlena pjesa: „Wybary staršyni" J. Byliny. Artysty-amatary, siabry tamašniaha H.B.I.H. i K., jak na pieršy raz, duža dobra wykanali swaje roli. Na hetaj wiečarynie byli deklamawany biełaruskija wieršy i chor śpiawaŭ biel. narodnyja pieśni.

U kancy hram. Al. Waškowič, staršynia H. B.I.H. i K. z Miednik, wyraziŭ padziaku dla prysutnych, katoryja ŭšanawali biel. wiečarynu, i adnačasna dziakawaŭ siabrom Instytutu—artystam Juškaŭskaha hurtka za ich achwotnuju i ščyruju pracu, zaachwočywajučy, kab na hetym nia spynilisia, a jašče bolš dziejna wystupali na niwie kulturna-praświetnaj.

Narodu było poŭna nabraŭšysia, nia hledziačy, što nadworje było nieadpawiednaje.

Dnia 27.XII.1930 h. była ładžana wiečaryna „Stowarzyszeniem Młodzieży" ŭ Tabaryškach. Budučy ja ŭ padarožy, pacikawiŭsia zahlanuć i tudy Tabaryskaja moładź naniała muzyku i zdziała asobnuju wiečarynu, jakaja adbyłasia ŭ najlepšym paradku. Na wiečarynu „Stowarzyszenia" nie pašli, matywujučy, što heta nam čužoje. Naša moładź ušo pačała paznawać swajo rodnaje.

Cikawy.

Z kraju.

Stady waŭkoŭ u Wialejskim paw. U Wialejskim pawiecie ŭ niekatorych miajscoch pajawilisia wialikija stady waŭkoŭ, jakija ŭ nočy napadajuć na wioski i wyciahiwajuć z chlawoŭ awiečki, cielata i inšuju žywiołu.

U minułym tydni ŭ Wialejščynie zroblena ŭ niekalkich miajscoch abława na waŭkoŭ, u wyniku katoraj zabita 15 štuk.

Za 690 tajnych brawarkoŭ, 5000 litraŭ samahonki 910 asob pad sudom. Pawodle statystyčnaha padličeńnia ŭ Wilenskim wajawodztwie za minuły 1930 hod wykryta 690 tajnych brawarkoŭ i skanfiskawana bolš 5000 litraŭ samahonki.

Za tajnuju pradukcyju samahonki 910 asob na pad sud.

Metadyzm. Da nas dachodziać wiestki, što ŭ apošnija časy metadysty pačali prawodzić swaju relihijnuju

081530

prapahandu ŭ Zach. Biełarusi wielmi enerhična. Henaja wielmi škodnaja dla biełaruskaj sprawy rabota najbolš śkirawana da biełaruskaj moładzi. Polskija hazety padajuć, što metadysty załaziać i ŭ biełaruskija škoły z škodnaj swajej prapahandaj dla dušy prawasłaŭnych i katalickich biełaruskich dziaciej.

Na heta treba źwiarnuć uwahu baćkoŭ i wučycielskaha nahladu dziela abarony našaj moładzi ad zatumaniwańnia maładoha rozumu metadystaŭkim tłumačeńniem św. Piśma.

Usiačyna.

Jak u bajcy.

Ab tym, jak rasprawilisia baby z sekwestrataram u m-ku Grajewie, padajuć hazety cikawyja wiestki. Sprawa wyhladaje hetak:

Da adnaho z haspadaroŭ pryšoŭ sudowy sekwestratar z palicyjantam apisać niekalki świniej, kab pakryć padatki. Dawiedaŭšysia ab hetym susiedzi abkružyli hramadoj chleŭ, u katory ŭwajšli sekwestratar i palicyjant.

Kali abodwa apynulisia ŭ chlawie, sabranyja baby začynili raptam dźwiery, zamykajučy ich na zamok.

Uwiaźnienyja takim čynam u chlawie sekwestratar i palicyjant apynulisia biazradnymi ŭ praciahu niekalki hadzin i tolki pawiadomlenaja ab usim staŭšymsia palicyja uwolniła wiaźniaŭ z chlawa. Što było dalej,—hazety nie padajuć.

Na našy časy zdareńnie wielmi charakternaje.

Ziemlatrasieńnie. U minułym tydni ŭ Nowaj Zelandyi było ziemlatrasieńnie. Ad trasieńnia ziamli u m. Napier zawaliłasia niekalki damoŭ. U wyniku katastrofy paŭstali pažary. Zabita šmat ludziej. Ranienych naličwajuć bolš 1000 asob.

Abawiazki muža. Amerykanskija sudy wielmi časta razhladajuć dziŭnyja i śmiešnyja na naš pahlad sprawy.

Niadaŭna ŭ sudzie ŭ Los Angelos adbyŭsia sud, na jaki źjawiłasia maładaja, ale brydkaja žančyna i skaržyła swajho muža, što praz niekalki hadoŭ ani razu jaje nie pacaławaŭ. Muž na sudzie nie chacieŭ tłumačyć swaich zimnych adnosinaŭ da žonki. Sudździa padumaŭšy doŭha wydaŭ prysud, u jakim zaznačyŭ, što žonka maje prawa najmienš na 3 pacałunki ŭ dzień ad muža, a dziela hetaha abwinawačany jaje muž musić 3 razy ŭ dzień caławać swaju žonku

Paśla takoha prysudu „zasudžany“ muž źwiarnuŭsia da sudździ z prośbaj, kab pałahčyŭ jamu karu — kab, zamiest caławać 3 razy ŭ dzień swaju žonku, zasudziŭ jaho ŭ turmu. Sudździa adnak swajho prysudu nie źmianiŭ.

Ab haspadarcy.

Drabnicy na časie.

— „Kažuch — nia wata...“ Jak časta ŭspaminaje heta zimoj naš sielanin i jakaja-ž škoda, što wajnoj źniščanaja ŭ nas hadoŭla awiečak „nia choča“ niejak paprawicca. A treba ŭ hetym kirunku niešta zrabić, bo biez kažucha i biaz woŭny na jarmiak i rukawicy na Biełarusi nielha abyjścisia, a wychwalanaja hadoŭla h. zw. „futrowych źwiarat“ (lisica i inš.) awiečki nikoli nie zamienić.

— Pole zaśniežana, marazy cisnuć. Ci padumaŭ chto ab padkarmliwańni ŭ hety ciažki čas ptušak, sajuźnikaŭ ziemlaroba pry niščeńni roznych škodnikaŭ? Čas užo padumać i ab pryhatawańni budak dla špakoŭ.

— Niezadoŭha sonca ŭžo budzie štoraz macniej pryhrawać. Ad prymarazkaŭ čarhujučychsia z hetkim pryhrawańniem, drewa, asabliwa fruktowaje, wielmi cierpić, łopajecca. Pabialańnie ŭ hetu paru drewa wapnaj jošć wielmi pažadanym, bo pabielenaje drewa hetak nie nahrawajecca.

— Kali ŭžo mowa ab sadzie, dyk zimoj treba abčyścić drewy ad adžyŭšaha i naahuł hustoha sučča, mochu i pawučynaj splecienych starych listoŭ: tut zimujuć škodniki fruktowych drewaŭ. Usio hetak źniataje z drewaŭ treba abawiazkowa zaraz-ža čysta padabrać i spalić.

— Warta bližej zacikawicca mahčymaściami jadwabnictwa (šoŭkawodztwa) na Biełarusi. Šmat — šmat chto ćwierdzić, što heta ŭ nas mahčyma. Pahaworym ab hetym abšyrniej nastupnym razam. Siahońnia-ž zaznačym tolki, što čas ciapier najlepšy zapeŭnić sabie adpawiedny lik dreŭcaŭ biełaj morwy (tutowaha drewa), listami katoraj jadwabnik adžyŭlajecca. Zakazy kirawać treba ŭ Wilenskuju Dyrekcyju Dziaržaŭnych lasoŭ (Dyrekcja Lasów Państwowych).

Inž. Ad. Klimowič.

Naša pošta.

M. Bładyku. „Centrasajuz“—heta bolej palityčnaja kramka „našych“ polonofiłaŭ, čym kulturnaja ŭstanowa. Da hetaj palityčnaj kramki naležać usie polonofilskija „arhanizacyi“, jakija isnujuć badaj wykl učna na papiery. „Centrasajuz“ stworany byŭ na čas wybaraŭ, ale i ciapier choča niešta rabić, kab tumanić ludziam hałowy „na ŭsialaki wypadak“. Takaja pawažnaja arhanizacyja, jak Bieł. Inst. Haspadarki i Kultury z „Centrasajuzam“ nia maje ničoha supolnaha.

Tutejšamu. Dziakujem, karystajem, pišycie bolš ab žyćci ŭ wašych wakolicach.

Cikawamu. Čamu Wy nie zachodzicie, kali bywajecie. Wam pasyłajem 10. Kali treba bolej, pawiedamicie. Z atrymanaha karystajem, pišycie bolš.

Stojkamu. Karystajem, pišycie ab usim.

Maładomu. Karespandencyju atrymali, dziakujem, pišycie čaściej.

Hrošy atrymali ad: Marcinkiewiča 8 zł. — Zaličyli na Waš i baćki Wašaha rachunak pa 4 zł., premiju atrymajecie ŭ kniharni „Pahonja“, L. Sydłoŭskaha i K. Hančara pa 4 zł., premiju wysyłajem, Tomko 8 zł., i Dalčeŭskaha 8 zł. 60 hr. z Francyi atrymali, dziakujem, Inž. Dub. 5 zł., Ks. Bakinoŭskaha 5 zł. i Ks. Kułaka 2 zł. Dziakujem, hazetu pasyłajem. Ad Ed. Budźki i jaho brata Balesława pa 4 zł. atrymali, premiju wydali. Ad świašč. Sawickaha 1 zł. atrymali, hazetu pasyłajem.

Грамадзяне!

Наша газэта „Бел. Крыніца“, якая друкуецца лацінкай і гражданкай і выходзіць раз у тыдзень, на 1931 год з перасылкай каштуе ў краі на год 4 зл., на паўгода 2 зл., на тры месяцы 1 зл.; заграніцу ўдвая даражэй.

Хто прышле да 1 сакавіка 1931 г. падпісную плату за газэту на цэлы год — 4 зл., таму высылаем па атрыманьні грошай бясплатную прэмію — 5 беларускіх кніжак, якія кожны сабе можа выбраць з ніжэй паданага кнігасьпісу:

Андэрсэн Ганс Хрыстыян — Казкі.
Bahušewič Fr. (Maciej Buračok) — Dudka Biełaruskaja.
Додэ А. — Сэкрэт Дзядзькі Карніля і іншыя францускія творы ў перакладах.
Дуж-Душэўскі К. і В. Ластоўскі — Слоўнік геомэтрычных і трыгономэтрычных тэрмінаў і сказаў.
Dwornik Dr. Fr. — Žyćcio Św. Wacława.
Грышкевіч Фр. — Веснавыя мэлёды.
J. Jörgensen — Prypowieści.
Kazłoŭščyk Ul. — Ab fizyčnym wychawańni ŭ Biełarusaŭ.
Kazłoŭščyk Ul. — Fizyčnaje wychawańnie hramadzianstwa.
Kazłoŭščyk Ul. — Biełaruskija narodnyja pieśni z Sakolskaha pawietu.
Sałaŭjowa P. (Allehro) — Cudoŭnaja noč. Sceničny twor dla dziaciej u 1 dziei.
Сьпявак Блондэль — Англійская легенда.
Віппэр Р. — Падручнік Новай Гісторыі.
„ „ — Падручнік Навейшай Гісторыі.
З роднай нівы — Зборнік прыгожага пісьменства, папулярнае веды, інфармацыяў аб грамадзкім жыцьці і ўставах.

Апрача выбраных 5-ці кніжак дадаецца яшчэ так-жа бясплатна насьценны календарык „Б. Крыніцы“ на 1931 г.

УВАГА. Паведамляем, што нашу газэту „Бел. Крыніцу“ ад Новага Году пасылаем **бясплатна толькі супрацоўнікам**, якія прысылаюць у рэдакцыю стацьці, карэспандэнцыі і вестві аб жыцьці сваей старонкі. Усім-жа іншым ад Новага Году газэту спынілі.

Рэд. і Адм. „Беларускай Крыніцы“
Вільня, Людвісарская вул. № 1—19.

3)

Instrukcyi

Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury.

Kali Waš pastarunak palicyi nia choča prymać pawiedamleńnia ab ahulnym schodzie, dyk treba jaho pierasłać pawiatowamu Staraście zakaznym piśmom na jakija 2 tydni pierad ahulnym sabrańniem. Dazwołu čakać nia treba, bo zwyčajna Starostwa dazwołu i nia wysyłaje, a tolki pawiedamlaje kamendanta pastarunku, kab wysłaŭ na schod palicyjanta.

Wysyłajučy pawiedamleńnie da starasty treba ŭ zahałoŭku napisać nie „p. Kamendantu“, a „panu Staraście“ takoha-ž pawietu.

Paštowuju kwitancyju razam z kopijaj wysłanaha pawiedamleńnia zachawajcie ŭ siabie — jany buduć dowadam, što wy takoje pawiedamleńnie wysłali i možacie lehalna źbiracca na schod.

Paśla ahulnaha sabrańnia, ab wybarach uradu hurtka treba nieadkładna pawiedamlać starostwa, padajučy skład uradu hurtka. Pawiedamleńnie moža być napisana ŭ takoj formie:

(Štamp)

Panu Staraście . . . . paw. . . .
u . . . . . ,

Hetym majem honar pawiedamić Pana Starastu, što na ahulnym schodzie siabroŭ hurtka Instytutu, dnia . . . . . s. h. wybrany ŭrad Hurtka ŭ takim składzie:

1. Staršynia hr. . . . . . . z wioski . . . .
2. Skarbnik hr. . . . . . „
3. Sekretar hr. . . . . . „

Kandydaty: 1. hr. . . . . „
2. hr. . . . . „

Sekretar. Staršynia.

Kali-b jaki siabra ŭradu hurtka wyjšaŭ z uradu, to na jaho miesca ŭwachodzie kandydat. Ab takoj źmienie składu ŭradu treba tak-ža pawiedamlać starastwa.

Pawiedamleńnie ab wybarach nowaha ŭradu treba pierasłać taksama ŭ Centralu Instytutu razam z hadawoju sprawazdačaj.

Takoha prawiła treba dziaržacca kožny hod pry kožnych wybarach i kožnych źmienach u składzie ŭradu abo pry źmienie kwatery.

UWAHA. Pasiedžańni ŭradu hurtka, h. zn. staršyni, skarbnika i sekretara, mohuć adbywacca kožny raz biez pawiedamleńnia palicyi.

Na staršyniu wybirajcie takoha, jaki najlepiej zdoleje Was źbirać, prawodzić sabrańni, dahladać usiaje Wašaje pracy. Na sekretara wybirajcie takoha, jaki najlepiej zapiša Wašy pastanowy i zmoža kirawać znosinami ŭ sprawach hurtka. Na skarbnika treba wybirać najsprawiadliwiejšaha z Was, jakomu z achwotaj składali-b Wy swaje siabroŭskija składki i jaki nie paśmieŭ-by puścić adnaho hroša namarna.

VI. Piačatki i znački.

Kožny hurtok maje prawa mieć štamp i kruhłuju piačatku. Štamp stawicca (ŭ wierchnim rahu papiery pa lewaj staranie) na roznych aficyjalnych papierach, jakija wychodziać z kancelaryi hurtka. Na štampie pawinien być pakazany dzień wysyłki papiery i čarodny numar. Kruhłaja piačatka stawicca **tolki na dakumantach** (paświedčańniach, ścwierdžańniach, kopijach i h. p.), a štamp na ŭsich papierach.

Jak tolki Centrala prawiadzie lehalizacyju nowaadkrytaha hurtka, urad hurtka pawinien wysłać u Centralu zakaz na štamp, piačatku i padušku da piačatak, usio heta razam kaštuje kala 8-10 zał. Kali-b nia było hrošaj, to z kruhłaj piačatkaj možna pačakać, a wypisać tolki štamp i padušku.

Kožny siabra maje prawa nasić značok Instytutu. Znački možna zakazwać u Centrali Instytutu pa 1 zł. 50 hr. za štuku. Prysyłajučy zakaz treba pierasłać hrošy.

Pry dalejšym zapiswańni siabroŭ u hurtok treba žadać nowych značkoŭ, a taksama i nowych siabroŭskich biletaŭ.

VII. Mahčymaści pracy ŭ hurtkoch.

Paśla prawiadzieńnia arhanizacyjnaj pracy treba padumać, **što dalej rabić**. Užo załažyli hurtok, wybrali časowy abo nawat i stały ŭrad, wypisali piačatki a nawat i znački, a ciapier što? A woś ciapier i **pawinna pačacca sapraŭdnaja praca na niwie kultury i haspadarki**.

Mahčymaściaŭ pracy mnoha, wyličym tut najhałaŭniejšyja:

1) ładžańnie spektaklaŭ, wiečaryn, hulniaŭ i h. p.

2) adkryćcio biblijateki-čytalni,

3) adkryćcio Biełaruskaha Narodnaha domu,

4) załažeńnie kniharni,

5) arhanizawańnie lekcyjaŭ i nawukowych hutarak,

6) pašyrańnie biełaruskaha drukawanaha słowa: knižak, hazet i časopisiaŭ,

7) adkrywańnie biełaruskich uradawych i prywatnych škoł,

8) arhanizawańnie kaaperatywaŭ,

9) prawodžańnie ziemlarobskaj kultury,

10) stasawańnie štučnych hnajoŭ,

11) dawańnie jurydyčnych paradaŭ i pisańnie zajawaŭ, prośbaŭ i h. d.

12) praca ŭ samaŭradach,

13) źbirańnie roznych statystyčnych danych,

14) zapiswańnie i źbirańnie narodnych pieśniaŭ, kazak, prykazak, źbirańnie roznych astatkaŭ staradaŭnaj biełaruskaj kultury i šmat šmat čaho jašče možna było-b naličyć, nad čym siabry Instytutu mohuć pracawać.

Ale zatrymajemsia padrabiazna nad kožnym z hetych punktaŭ i pahladzim, jak **praktyčna** padyjšci da kožnaha z ich, a **Wy**, čytajučy hetuju instrukcyju, pawinny **razważyć, da čaho wam pierš-na-pierš uziacca i što wy možacie pawodle swaich sił rabić.**

(d. b.)

Čytajcie i pašyrajcie „Biełaruskuju Krynicu“!

Redaktar Jan Paśniak. Druk. im. Fr. Skaryny. Wilnia, Zawalnaja № 6—10. Wydawiec Janka Šutowič